

**MUNI
LAW**

Dokazování, zvláštní způsoby dokazování, operativně pátrací prostředky

Marek Fryšták

katedra trestního práva

Dokazování v trestním řízení

- v trestním řádem upravený postup OČTŘ, jehož úkolem je umožnit těmto orgánům poznat skutečnosti důležité pro jejich rozhodnutí (čl. 2/3 Úst., čl. 2/2 LZPS – státní moc lze uplatňovat jen v mezích a rozsahu stanoveném zákonem)
 - jde o vyhledání těchto důkazů, jejich provedení, procesní zajištění a zhodnocení
- důkazní právo - souhrn norem trestního práva procesního, které upravují dokazování (typické pro angloamerické právo)
 - v naší právní úpravě důkazní právo rozptýleno v rámci celého trestního řádu
 - důkazní právo je ovládáno vždy týmiž základními principy jako řízení, jehož jsou součástí

- důkaz - každý přímý a nepřímý poznatek, který OČTŘ získal o předmětu důkazu z kteréhokoliv důkazního prostředku v průběhu procesního dokazování
 - jde o výsledné informace získané provedením konkrétního důkazního prostředku; např. výslech, věcné a listinné důkazy, znalecký posudek atd.
- důkazní prostředek - procesní činnost OČTŘ nezávislé oprávněné strany trestního řízení sloužící k poznání skutečnosti, která má být zjištěna
 - jedná se o nástroj k tomu, aby bylo možno dospět k přímému poznatku o předmětu dokazování, tj. k důkazu určité relevantní skutečnosti; provedení výslechu osoby, zajištění věci důležité pro trestní řízení, zadání zpracování znaleckého posudku
- pramen důkazu - nositel informace, z nichž se čerpá poznatek, který je předmětem dokazování
 - jsou jím buď osoby (výslech) nebo věci (zajištění věci)

Zásada zjišťování skutkového stavu bez důvodných pochybností - § 2/5 TrŘ

- OČTŘ nezjišťují objektivní pravdu, ale skutkový stav bez důvodných pochybností
 - co je pravda?
- skutkový stav, respektive rozsah pochybností v rámci trestního řízení, je závislý od jednotlivých jeho stadií
- pro soud platí princip in dubio pro reo – tj. neměl by obžalovaného uznat vinným - praktická realita je mnohdy jiná (proč zpracovávat rozsáhlé odůvodnění toho, proč jsem zprostil, když procesní strana se stejně odvolá)

Zásada vyhledávací - § 2/5 TrŘ

- povinnost OČTŘ z vlastní iniciativy vyhledávat a provádět důkazy (i bez návrhu stran – projev zásady oficiality)
- objektivita dokazování – vyhledávají se důkazy svědčící ve prospěch i neprospěch
- tzv. procesní úchylka – „snáze“ se vyhledávají důkazy svědčící o vině
- doznání obviněného nezbavuje OČTŘ této povinnosti
- „qui tacet (ubi loqui potuit et debuit) consentire videtur“ [„kdo mlčí (i když mluvit mohl a měl), zřejmě souhlasí“]
- nemo tenetur se ipsum accusare (nikdo není povinen sám sebe obviňovat)

- neexistuje institut tzv. předběžného posuzování (hodnocení) důkazů
- nelze podle vlastních kritérií OČTŘ provádět předběžnou selekci (nabízených) důkazů a upravovat tak důkazní situaci podle vlastní úvahy a volby, případně z daných důkazů a priori preferovat ty, které potvrzují jím zvolenou skutkovou verzi
- § 89/2 TrŘ - každá ze stran může důkaz vyhledat, skutečnost, že důkaz nevyhledal OČTŘ není důvodem k odmítnutí – rovnost zbraní
- obhajoba obviněného a jím navrhané důkazy, pokud nejsou zcela bezvýznamné, musí být pečlivě přezkoumány; odmítnutí musí být řádně zdůvodněno argumenty, proč odmítám (důkaz je nadbytečný - uvedená skutečnost je dostatečně zadokumentována jinými důkazy, netýká se projednávané trestní věci atd.)

- § 177/d TrŘ - státní zástupce v obžalobě musí uvést důkazy, o které se jeho tvrzení opírá a které navrhuje provést v hlavním líčení
- § 180/2 TrŘ - v řízení před soudem státní zástupce vlastní iniciativy opatřuje důkazy pro objasnění skutečností z hlediska podané obžaloby – nemůže ale ignorovat důkazy svědčící o nevině
- § 218 TrŘ - vzhledem k závěrečným řečem rozhodne soud o doplnění dokazování- soud posoudí, zda má dostatečný podklad, aby mohl rozhodnout o vině a trestu
- § 221 TrŘ - o objasnění věci je třeba dalšího šetření, proto soud vrátí věc státnímu zástupci k došetření; takto nepostupuje, pokud si důkazy může opatřit sám, v tom případě by pouze odročil hlavní líčení

Zásada volného hodnocení důkazů - § 2/6 TrŘ

- OČTŘ hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení po pečlivém zvážení všech okolností a to nejprve jednotlivě a potom v celkovém souhrnu
 - je třeba posoudit jejich věrohodnost a pravdivost
 - např. svědek je poučen, že má mluvit pravdu, já tedy předpokládám, že mluví pravdu, v kontextu dalších důkazů můžu ale dospět k jinému závěru a to, že tento např. lže
- § 125 TrŘ - soud v odůvodnění rozsudku uvede, které skutečnosti vzal za prokázané o která skutková zjištění opřel své úvahy
 - § 200/2 TrŘ – rozsudek musí být vyhlášen vždy veřejně (důvody tohoto postupu viz § 125 TrŘ) - není tedy v dispozici obžalovaného, zda si to přeje či nikoliv
 - veřejnost vykonává „pomyslnou“ kontrolu soudní moci, aby se tek zabránilo svévoli

Zásada ústnosti - § 2/11 TrŘ

- jednání před soudy je ústní, osoby se vyslychají
- soud rozhoduje na základě ústně provedených důkazů a ústních přednesů stran
 - těžiště dokazování je v řízení před soudem a je důležité, co osoba uvedeno v jeho rámci; s tím souvisí vztah mezi přípravným řízením a hlavním líčením (přípravné řízení má sloužit k vyhledávání důkazů a nikoliv k jejich provedení - výjimky stanoveny v § 164/1 TrŘ – neodkladné a neopakovatelné úkony, osoba mladší 18. let atd.)
- právo osoby, proti které se vede trestní řízení být slyšen a vyjádřit se ke všem skutečnostem
- „quod non est in foro, non est in mundo“ - „co není před soudem, není ve světě“

– přečtení protokolů o dřívější výpovědi obžalovaného - § 207/2 TrŘ, např.

- jedná se v jeho nepřítomnosti - § 202/5 TrŘ
- odmítne vypovídat - § 33/1 TrŘ
- podstatné rozpory - tzv. predestření výpovědi

– přečtení protokolů o předchozím výsledku svědka - § 211 TrŘ, např.

- osobní výslech osoby není nutný
- osoba zemřela, stala se nezvěstnou, pro dlouhodobý pobyt v cizině nedosažitelnou
- svědek se v podstatných bodech odchyluje od své předchozí výpovědi - tzv. predestření výpovědi

Zásada bezprostřednosti - § 2/12 TrŘ

„quod non est in foro, non est in mundo“ - „co není před soudem, není ve světě“ soud smí přihlížet jen k těm důkazům, které byly přímo před ním provedeny

- bezprostřednost souvisí s posouzením věrohodnosti důkazu - soud musí nejen slyšet, ale i vidět, jelikož na základě toho je schopen učinit závěr, zda je důkaz věrohodný – např. proč je svědek nervózní, proč se potí, proč se pořád otáčí na obžalovaného atd.
- právo na neměnitelnost složení senátu - náhradní soudce , náhradní předseda senátu - např. hlavní líčení bude trvat dlouho
- výjimkou ze zásady bezprostřednosti je trestní příkaz - § 314e TrŘ
- rozhoduje se bez projednání věci před soudem (platí princip „quod non est in actis, non est in mundo“ - „co není ve spisech, není ve světě“) – zde soud rozhoduje tzv. od stolu

Rozdělení důkazů

- 1. podle vztahu pramene zpráv k dokazované skutečnosti na důkazy původní (bezprostřední) a odvozené (prostředné/zprostředkované)
- původní důkaz - vychází z bezprostředního pramene
 - např. výpověď svědka o skutečnostech, které osobně viděl nebo originál listiny
- odvozený důkaz - vychází z pramene prostředního (zprostředkovaného)
 - např. výpověď svědka o skutečnostech, které sám nevnímal a reprodukuje jen to, co slyšel nebo kopie listiny

- 2. podle vztahu důkazu k dokazované skutečnosti na důkazy přímé a nepřímé
- přímý důkaz - přímo potvrzuje nebo vyvrací skutečnost, která je předmětem dokazování
 - výpověď svědka, který uvádí, že viděl obviněného, jak vystřelil na poškozeného
- nepřímý důkaz - dokazuje sice skutečnost jinou, ale přesto takovou, ze které je možno usuzovat, zda se skutečnost, která je předmětem dokazování, stala, či nestala
 - výpověď, kdy svědek pouze uvádí, že tuto osobu viděl na místě, kde byl poškozený zastřelen, ale neviděl ji střílet
 - dokazování je snazší pomocí přímých důkazů než nepřímých, nikde není stanoveno, kolik nepřímých důkazů potřebují, ale musí tvořit uzavřený řetězec

- 3. podle vztahu k obvinění na důkazy usvědčující a ospravedlňující
- úlohou OČTŘ je objasňovat, a to i bez návrhu stran, stejně pečlivě důkazy svědčící ve prospěch i neprospěch obviněného (zásada oficiality)
 - některý důkaz může mít za určitých okolností povahu důkazu usvědčujícího a za jiných ospravedlňujícího
 - důkaz předložený za účelem usvědčení obviněného se může během procesu dokazování změnit v důkaz ospravedlňující nebo naopak
- obviněný nesmí být jakkoliv donucován, aby aktivně poskytl OČTŘ důkaz/důkazní prostředek, který ho usvědčuje
 - nemo tenetur se ipsum accusare; privilege against self-incrimination (nikdo není povinen sám sebe obviňovat) - každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě

Co dokazujeme?

- v trestním stíhání je v nezbytném rozsahu třeba dle § 89/1 TrŘ dokazovat zejména (demonstrativní výčet):
 - zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin
 - zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohrutek
 - podstatné okolnosti, mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu
 - podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů pachatele
 - podstatné okolnosti, umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a bezdůvodného obohacení
 - okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání

Co nedokazujeme?

- právní předpisy České republiky uveřejněné nebo oznámené ve Sbírce zákonů či Sbírce mezinárodních smluv, předpisy publikované v Úředním věstníku EU, protože soud právo zná („iura novit curia“)
- skutečnosti, o nichž bylo rozhodnuto způsobem závazným pro OČTŘ - např. otázka osobního stavu - neplatnost manželství, rozvod, určení otcovství
- skutečnosti, které se podle ustálených pravidel považují za pravdivé, pokud o nich nevznikne pochybnost - např. v červenci kolem 20.00 hodiny je světlo – tzv. „nesporné skutečnosti“ (nejedná se ale o pojetí nesporných skutečností, jak je vnímá občanské právo)
- § 314d/2 TrŘ – řízení před samosoudcem - lze upustit od dokazování těch skutečností, které státní zástupce a obviněný označili za nesporné a není důvod o tomto prohlášení pochybovat

Opomenuté důkazy -III. ÚS 3320/09

- v řízení před obecným soudem musí být dána jeho účastníkovi mj. i možnost navrhnout důkazy, jejichž provedení pro zjištění (prokázání) svých tvrzení pokládá za potřebné
- tomuto procesnímu právu účastníka pak odpovídá povinnost soudu nejen o navržených důkazech rozhodnout, ale také - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotně právním předpisům, které aplikoval, a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl, resp. pro základ svých skutkových zjištění je nepřevzal
- jestliže tak soud neučiní nebo učiní nedostatečně, dochází při jeho rozhodování nejen k vadám spočívajícím v porušení obecných procesních předpisů, ale současně soud postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými především čl. 36/1 a čl. 38/2 Listiny a v důsledku toho též i v rozporu s čl. 95/1 Ústavy
- takzvané opomenuté důkazy, tj. důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, případně důkazy, jejichž provedení soud při postupu podle hlavy páté části první trestního řádu bez řádného uvedení důvodů zamítl (§ 125/1 TrŘ, proto téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí (§ 258/1b TrŘ), ale současně též jeho protiústavnost

Nepřípustné důkazy

- § 89/2 TrŘ - důkazem může být vše, co může přispět k objasnění věci
 - jako důkaz mohou být v trestním řízení použity pouze poznatky získané dokazováním, nikoliv ale důkazy nezákonné
 - vyšetření na detektoru lži (R 8/1993) - není ověřitelná jeho věrohodnost, zda osoba nemůže jeho výsledky ovlivnit
 - oznámení o trestném činu učiněné dle § 158/1 TrŘ (R 46/1993) - osoba podávající trestní oznámení není poučena o svých právech a povinnostech (§ 345 TrZ – křivé obvinění)
 - úřední záznam orgánu činného v trestním řízení o skutečnostech zjištěných z evidence osob (R 52/1994)
 - vyjádření obviněného před znalci, kteří vyšetřovali jeho duševní stav (R 49/1968-I) nebo před policejním orgánem při prostudování vyšetřovacího spisu před skončením vyšetřování (R 25/1988-II) – nejedná se o výslech osoby, která musí být před každým úkonem poučena o svých právech a povinnostech
 - poznatky opatřené použitím podpůrných operativně pátracích prostředků upravených v § 72 a násl. ZoP
- důkazy nepřípustné nejsou nezákonné - např. použití podpůrných operativně pátracích prostředků je dle § 72 a násl. ZoP dovoleno a oznámení o trestném činu je v § 158/1 TrŘ výslovně zmíněno

Rozsah dokazování

- určuje hranice dokazování, množství a kvalitu důkazů, jimiž má být prokázán okruh dokazovaných skutečností, který je vymezen právě předmětem dokazování - nikde není stanoven „počet“ důkazů které potřebuji k prokázání určité věci
- požadavky na rozsah dokazování jsou ve všech stádiích trestního řízení v zásadě stejné - zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností § 2/5 TrŘ - to neznamená, že by se v nich dokazování provádělo ve stejném rozsahu
 - rozsah dokazování bude vždy záviset na konkrétní trestní věci a v jednotlivých procesních stádiích se bude rozšiřovat či zužovat (trestní věci skutkově jednoduché nebo naopak složité)
- těžiště dokazování je v řízení před soudem = pomocná (podpůrná) role přípravného řízení - měl by být skutečně jen přípravou; praktická realita mnohdy jiná, např. v rámci rozšířeného vyšetřování (§ 168 a násl. TrŘ) se fakticky dokazuje stejně, jak v hlavním líčení

Přípravné řízení

- rozsah dokazování je v něm rozdílný podle jednotlivých forem přípravného řízení (standardní, zkrácené a rozšířené)
- minimum důkazů se provádí ve zkráceném přípravném řízení (§ 179a TrŘ, širší je jejich rozsah ve standardním přípravném řízení a maximum se pak provádí v rozšířeném přípravném řízení (§ 169/1 TrŘ)
- § 169/1 TrŘ policejní orgán provádí důkazy v rozsahu nezbytné pro podání obžaloby a nikoliv v rozsahu, který státní zástupce potřebuje v řízení před soudem
- kvalita provedení přípravného řízení do značné míry ovlivní průběh a úspěšnost dokazování v hlavním líčení a tím i jeho výsledek a nesporně tak ovlivňuje úspěšnost a celkovou efektivnost trestního řízení
- mnohdy pokud dojde k procesnímu pochybení v přípravném řízení, které je neodstranitelné, může to značně zkomplikovat ne-li přímo zhatit hlavní líčení

Předběžné projednání obžaloby

- neprovádí se dokazování zaměřené na meritorní otázky (otázky viny a trestu)
- pokud již dojde k dokazování, např. výslechem obviněného, svědka či znalce, děje se tak pouze proto, aby soud mohl učinit některé z rozhodnutí uvedených v § 188/1, 2 TrŘ, tj.

- věc patří do příslušnosti jiného soudu
- zastavení trestního stíhání
- přípravné řízení nebylo provedeno podle zákona
- ve věci nejsou v potřebném rozsahu objasněny všechny okolnosti
- nebo nařídít hlavní líčení

Hlavní líčení

- novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb. přesunula těžiště dokazování z předsoudního stadia do stadia soudního
 - přípravné řízení má pouze pomocnou roli – viz výše
- v soudním stadiu, reprezentovaném hlavním líčením, se rozhoduje o stěžejní otázce trestního řízení, a to o vině a trestu (čl. 90 Ústavy a čl. 40 LZPS)
- právě z uvedeného důvodu je dokazování nejvýznamnější fází hlavního líčení
- v hlavním líčení tak dokazování vrcholí, protože soud jej provádí za úzké součinnosti s procesními stranami (§ 215 TrŘ – procesní strany mohou (nikoliv povinnost) klást vyslýchaným otázky – fakticky se tak provádí výslech sami a soud jen osobu poučí o jejich procesních právech a povinnostech) a uplatňují se v něm všechny základní zásady trestního řízení týkající se právě dokazování

Opravné řízení

- dokazování se zpravidla neprovádí, protože těžištěm dokazování je hlavní líčení prováděné před soudem prvního stupně
- v řízení o řádných opravných prostředcích novela trestního řádu provedená zákonem č. 265/2001 Sb. posílila apelační prvky v rozhodování odvolacího soudu - odvolací soud rozhodne, pokud může rozhodnout a věc nevrátí soudu nižšího stupně)
 - dle § 259/3 TrŘ by měl odvolací soud sám ve věci rozhodnout rozsudkem, jestliže toto rozhodnutí může učinit na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn a popřípadě na základě důkazů provedených před odvolacím soudem doplněn nebo změněn
- v řízení o mimořádných opravných prostředcích je naopak kasace - dovolací soud (NS) nerozhodne a věc vrací soudu nižšího stupně, jehož rozhodnutí rušení; dokazování se provádí jen zcela výjimečně a pouze proto, aby bylo možné o tomto opravném prostředku rozhodnout
 - § 265o/2, § 265r/7, § 276 a § 282/1, 2 TrŘ

Vykonávací řízení

- dokazování ve provádí ve velmi omezeném rozsahu a je úzce zaměřeno k opatření nezbytných podkladů pro rozhodnutí související s pravomocně skončeným trestním stíháním
 - odklad výkonu – výkon trestu by ohrozil život nebo zdraví, těhotná žena, matka novorozeného dítěte (do 1 roku po porodu) - § 322 TrŘ
 - přerušení výkonu - těžká nemoc - § 325 TrŘ
- podmíněné propuštění po výkonu 1/3, 1/2 (u přečinu i dříve), 2/3, 20 (30) let (§ 88 TrZ)
- upuštění od výkonu TOS - § 327 TrŘ
 - odsouzený bude předán na základě mezinárodního nebo evropského zatýkacího rozkazu nebo vyhoštění
 - onemocněl nevléčitelnou životu nebezpečnou nemocí (duševní nemocí)
- soud si vyžádá např. znalecký posudek, potvrzení lékaře o těhotenství atd.

Zvláštní způsoby dokazování

- § 89/2 TrŘ demonstrativní výčet důkazních prostředků – „...zejména...“
 - lze doplnit dalšími, v zákoně nezmíněnými
- od 1.1.2002 konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce a prověrka na místě
- jsou aplikační praxí již po desetiletí využívány a soudní judikaturou akceptovány jako další důkazní prostředek, ale do 1.1.2002 nebyl upraven v trestním řádu, pouze v teorii a judikatuře
 - úzký vztah ke kriminalistice, jelikož se jedná fakticky o kriminalistické metody
- pro zvláštní způsoby dokazování platí ustanovení týkající se procesního postavení obviněného a svědka – pokud mám tedy právo odmítnout vypovídat, nemůžu být nikterak nucen, abych se úkonu účastnil+ pokud k tomu dojde, nelze úkon provést
- o úkonu se provádí video či fotografická dokumentace, např. svědek ukázal na pachatele atd.

Konfrontace - § 104a TrŘ

- postavení osob tzv. tváří v tvář, který již byly dříve vyslechnuty ve svém procesním postavení a jejich výpovědi navzájem nesouhlasí
- je to dost o psychice, jelikož předpokládám, že když uvidím druhou stranu tak se tzv. „zlomím“ a uvedenu např. pravdivé skutečnosti; ne vždy se to ale v praxi stává
- probíhá zásadně v řízení před soudem, dříve pouze tehdy, když rozpory nelze odstranit jinak a to např. opakovaným výslechem, předestření výpovědi druhé osoby atd.

- lze konfrontovat

- dva obviněné
- dva svědky
- svědka a obviněného

- nelze konfrontovat

- svědka, jehož totožnost se utajuje (§ 55/2 TrŘ – svědkovi nebo osobě jemu blízké hrozí újma na zdraví...)
- osobu mladší 18 let zcela výjimečně
- poškozeného mladšího osmnácti let s obviněným v případě trestných činů proti lidské důstojnosti a v sexuální oblasti

Rekognice - § 104b TrŘ

- koná se tehdy, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost
- při výslechu např. svědek provedl dosti nekonkrétní popis osoby pachatele, ale uvedl, že kdyby tuto osobu znovu viděl, že ji pozná nebo např. když tato osoba promluví, že by poznal její hlas atd.
- poznávající a poznávaná osoba se nesmí bezprostředně setkat
 - bohužel v praxi občas nešvar, že poznávající osoba jde po chodbě a policejní orgán jí sdělí, aby věnovala pozornost tomu, co sedí na chodbě nebo stojí na druhém konci chodby
 - taková rekognice již nemá smysl, protože osoba může být ovlivněna tím, co viděla
- po provedení rekognice se osoba znovu vyslechne k odstranění dřívějších rozporů ve vztahu k výsledkům rekognice

- rekognice s osobou mladší osmnácti let probíhá v režimu § 102 TrŘ
 - přítomnost OSPODu nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže, případně rodičů
- rekognice za přítomnosti svědka utajeného dle § 55/2 TrŘ jen tehdy, je-li tento poznávající osobou
- podle charakteru předváděných objektů
 - rekognici osob živých i mrtvých, případně částí mrtvol
 - rekognice věci movitých, nemovitých, živých nebo mrtvých zvířat
- podle způsobu předvádění objektů
 - rekognice in natura
 - rekognice podle fotografií

- rekognice in natura
 - poznávaná osoba se ukáže mezi nejméně třemi dalšími osobami
 - volba místa
 - stejné vzezření, hlas - vycházíme z toho, co se poznávaná osoba pamatuje a jak osobu popsala
- rekognice podle fotografií
 - lze provést jen tehdy, pokud nelze provést rekognici in natura
 - rekognice podle fotografií nesmí bezprostředně předcházet rekognici ukázkou osoby
 - poznávaná osoba se ukáže mezi nejméně třemi dalšími osobami

Vyšetřovací pokus - § 104c TrŘ

- koná se
 - mají-li být pozorováním v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách prověřeny nebo upřesněny skutečnosti zjištěné v trestním řízení - fakticky se o něco „pokoušíme“ tím, že tyto podmínky měníme, jde vlastně o experiment
- cílem je zjištění nových skutečnosti důležitých pro trestní řízení
 - mohl svědek vidět na určitou vzdálenost pachatele
 - mohl slyšet výstřel
 - lze do předmětné obálky vložit určité množství bankovek nominální hodnoty 5.000,- CZK atd.

– nekoná se

- jestliže to je vzhledem k okolnostem případu nebo osobě podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka nevhodné - hrozí násilné, agresivní či jiné nevhodné chování
- nelze-li experimentální podmínky znovu navodit
- lze-li účelu vyšetřovacího pokusu dosáhnout jinak (subsidiárně)
- okolnosti případu – hrozí možnost výbuchu, ohrožení života a zdraví zúčastněných osob, agresivní chování zúčastněné osoby
- jinak - např. opětovným výsledkem osoby nebo konfrontací
- vyšetřovací pokus s osobou mladší osmnácti let probíhá v režimu § 102 TrŘ
 - přítomnost OSPODu nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže, případně rodičů

Rekonstrukce - § 104d TrŘ

- koná se
 - má-li být obnovením situace a okolnosti, za kterých byl trestný čin spáchán nebo které k němu mají podstatný vztah, prověřena výpověď podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka - nejde tedy o experiment, ale navození toho, jak to dle doposud zjištěných skutečností bylo
 - jestliže jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačí k objasnění věci
- v praxi se v rámci rekonstrukce uskutečňuje jeden či více vyšetřovacích pokusů (experiment)
- rekonstrukce s osobou mladší osmnácti let probíhá v režimu § 102 TrŘ
 - přítomnost OSPODu nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže, případně rodičů

Prověrka na místě - § 104e TrŘ

- koná se
 - je-li zapotřebí za osobní přítomnosti podezřelého, obviněného nebo svědka doplnit nebo upřesnit údaje důležité pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu
 - např. určení vykradených chat v chatové oblasti; v ac! jsem několik chat, ale nevím konkrétně jaké, kdybych to místo viděl, dokázal bych je identifikovat
- na rozdíl od vyšetřovacího pokusu nemá experimentální charakter
- prověrka na místě s osobou mladší osmnácti let probíhá v režimu § 102 TrŘ
 - přítomnost OSPODu nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže, případně rodičů

Operativně pátrací prostředky - § 158b a násl. TrŘ

- operativně pátrací činnost
 - ucelený systém činností specializovaných orgánů, zpravidla utajovaného a průzkumného charakteru reagující na informační signály neurčité povahy naznačující možnou souvislosti s trestnou činností
- jejich účelem je předcházení, odhalování a objasnění trestné činnosti, pátrání po skrytých pachatelích, hledaných nezvěstných osobách a věcných důkazech
- realizuje je pověřený policejní orgán
 - Policie České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Vojenské zpravodajství, Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční informace a styky, Vězeňská služba, Vojenská policie, Celní správa

- podmínky pro použití
 - řízení o úmyslném trestném činu
 - získání skutečností důležitých pro trestní řízení
 - sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak nebo by bylo dosažení spojeno s podstatnými obtížemi (subsidiarita)
 - omezení základních práv a svobod jen v minimální míře (minimalizace)
- policejní provokace - jestliže se jednání státu, v daném případě policejního orgánu stává součástí skutkového děje, celé posloupnosti úkonů, z nichž se trestní jednání skládá, např. provokace, či iniciování trestného činu, jeho dokonání atd. - např. pachatel obchoduje pouze s konopím, já jej požádám o heroin a tak dlouho na tebe tlačím, až mně jej dodá
- policejní provokací není, pokud policejní orgán jedná v souladu se zákonem a pouze reaguje na aktivní jednání pachatele - např. pachatel se sám nabídne, že je schopen sehnat jakýkoliv druh zbraně a já jej tedy o něj požádám

Předstíraný převod - § 158c TrŘ

- předstíraným převodem se rozumí předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci:
 1. k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení
 - např. omamné látky, psychotropní látky, prekursory, jedy, radioaktivní materiály, střelné zbraně a střelivo atd.
 2. jejíž držení je nepřípustné
 - např. zakázané zbraně a střelivo, zakázané vojenská munice
 3. která pochází z trestného činu
 - např. věc, kterou si pachatel neoprávněně přisvojil spácháním trestného činu, to, co bylo trestným činem vyrobeno nebo získáno
 4. která je určena ke spáchání trestného činu
 - např. kasařské, padělatelské náčiní

- předstíraný převod lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce
- nesnese-li věc odkladu, lze předstíraný převod provést i bez povolení
- policejní orgán je však povinen o povolení bezodkladně a opatrně požádat, a pokud je do 48 hodin neobdrží, je povinen provádění předstíraného převodu ukončit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít

Sledování osob a věcí - § 158d TrŘ

- rozumí se jím získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky
 - např. elektrotechnické, radiotechnické, fototechnické, optické, mechanické a jiné technické prostředky - dalekohled, prostorové odposlechy, mikrofony, přístroje na zjišťování obsahu písemností, fyzické sledování atd.
- písemné povolení státního zástupce
 - sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy
 - nesnese-li věc odkladu, lze sledování zahájit i bez povolení
 - policejní orgán je však povinen o povolení bezodkladně dodatečně požádat, a pokud je do 48 hodin neobdrží, je povinen sledování ukončit, případný záznam zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít
 - bez písemného souhlasu státního zástupce pouze v případě, pokud s tím výslovně souhlasí ten, do jehož práv a svobod má být sledováním zasahováno

- písemné povolení soudu
- pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků
 - při vstupu do obydlí nesmějí být provedeny žádné jiné účelové než takové, které směřují k umístění technických prostředků
- bez písemného povolení soudu pouze v případě, pokud s tím výslovně souhlasí ten, do jehož práv a svobod má být sledováním zasahováno

Použití agenta - § 158e TrŘ

- podmínky pro použití
 - zločin, pro který TrZ trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let
 - taxativně vyjmenované trestné činy uvedené v § 158e/1 TrŘ
 - pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána
- agentem může být pouze příslušník P ČR a GIBS
 - vytvoření legendy o jiné osobní existenci
 - provádění hospodářských činností, ke kterým je třeba zvláštního oprávnění, povolení či registrace
 - zastírání skutečného účelu jeho činnosti
 - zastírání příslušnosti k P ČR a GIBS

- povoluje na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství soudce vrchního soudu
- k provádění předstíraného převodu a sledování osob a věcí nepotřebuje agent v rámci své činnosti žádné další povolení
- agent může plnit svoje úkoly i na území jiného státu po předchozím souhlasu orgánů státu, na jehož území má působit

Děkuji za pozornost

Otázky...???

doc. JUDr. Marek Fryšták, Ph.D.

Katedra trestního práva

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Veveří 70, 611 80 Brno

Tel. + 420 549 493 870, Fax. + 420 541 213 162

E-mail: Marek.Frystak@law.muni.cz